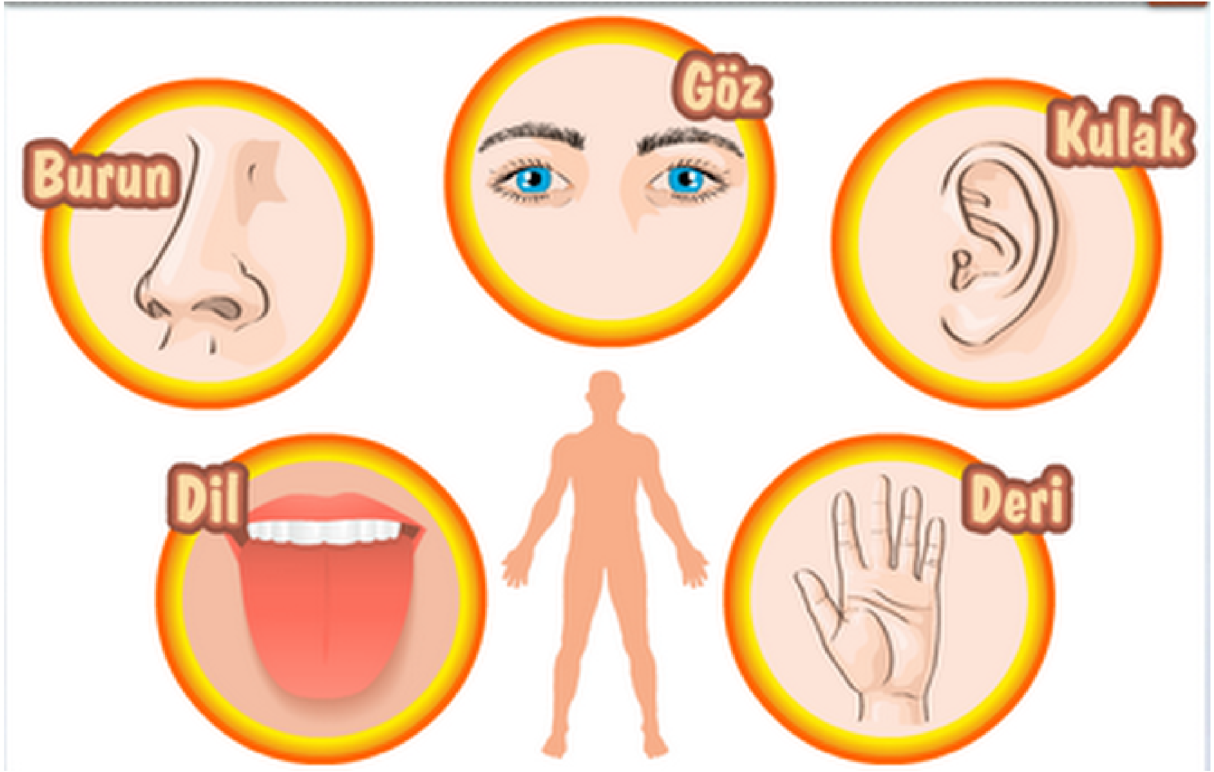

3.3. Beş Duyu (Havâss-ı Selîme)

Havâs, his (duyu) kelimesinin çoğuludur. Duyular, görme, işitme, tatma, koku alma ve dokunma olmak üzere beş tanedir. İslam kaynaklarında beş duyu, bilgi elde etme yollarından biri olarak kabul edilir. İnsanın alıcıları olan duyu organları, dış dünyadan sürekli veri aktarır. İnsan duyuları sayesinde maddenin niteliğini ve niceliğini öğrenir, farklılıkları ayırt eder. Deney ve gözlemler yaparak evrendeki oluşumlar, canlı ve cansız varlıklar hakkında sonuçlara ulaşır.

17 İsmail Raci el-Faruki, Luis Lamia el- Faruki, İslam Kültür Atlası, s. 126-127.
18 Ahzab suresi, 21. ayet

Duyular dış dünyayı anlamlı hale getirir.

Duyu organları vasıtasıyla elde edilen bilgiler, İslam Kültür ve Medeniyeti'nde ilim ve sanatın oluşmasına önemli katkı sağlamıştır. Ancak İslam'a göre güvenilir bir kaynak olabilmesi için beş duyunun gerekli şartları taşıması gerekir. Duyu organlarıyla elde edilen bilgilerin, doğru olarak kabul edilebilmesi için duyu organlarının sağlam ve sağlıklı olması gerekir.

Duyu organlarının verdiği bilgiler çeşitli nedenlerle yanıltıcı olabilir. Çünkü duyu organlarının kapasiteleri sınırlıdır. Örneğin gözümüz sadece bazı ışın dalgalarını görebilir, kulağımız sadece belli aralıktaki ses frekanslarını işitebilir. Kur'an-ı Kerim'de, duyuların insanı yanıltabileceğine, bu nedenle duyularla edinilen bilginin vahyin ve aklın denetiminden geçmesi gerektiğine işaret edilir: **"Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur."**[19] Ayrıca varlıkları algılaması için verilen duyu organlarını doğru kullanmayan insanların kınanacağı belirtilir.[20]

YORUMLAYALIM

➔ Duyuların önemine ve sınırlı olduklarına işaret eden Kur'an ayetlerini tespit ederek bunun nedenlerini yorumlayınız.

İslam, farklılıkları korur.

19 İsrâ suresi, 36. ayet
20 bk. A'râf suresi, 179. ayet; Yûnus suresi, 31. ayet; Nahl suresi, 78, 108. ayetler; Hac suresi, 46. ayet; Yasin suresi 65. ayet; Secde suresi, 9. ayet; Câsiye suresi, 23. ayet.